

Bruxelles, 24. studenoga 2023.
(OR. en)

15986/23

DEVGEN 218	DIGIT 280
FIN 1246	COLAC 155
ACP 125	COEST 639
RELEX 1390	SAN 700
MIGR 418	GENDER 210
SUSTDEV 154	CLIMA 597
COHOM 223	ENER 640
COAFR 422	MAMA 176
COASI 208	

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	21. studenoga 2023.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2023) 717 final
Predmet:	IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU Godišnje izvješće iz 2023. o provedbi instrumenata Europske unije za financiranje vanjskog djelovanja u 2022.

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2023) 717 final.

Priloženo: COM(2023) 717 final

Bruxelles, 21.11.2023.
COM(2023) 717 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

**Godišnje izvješće iz 2023.
o provedbi instrumenata Europske unije za financiranje vanjskog djelovanja
u 2022.**

{SWD(2023) 357 final}

Sadržaj

GLOBALNE OBVEZE	1
Uvod	1
Odgovor EU-a na vojnu agresiju Rusije na Ukrajinu	2
Važna uloga EU-a u svijetu	3
Global Gateway	4
Poticanje održivog razvoja	5
GLOBALNI PRIORITETI	5
Ljudski razvoj	5
Zeleni plan	6
Digitalizacija, znanost, tehnologija i inovacije	7
Održivi rast i radna mjesta	8
Migracije i prisilno raseljavanje	8
Upravljanje, mir, sigurnost i ljudska prava	9
GLOBALNI DOSEG	9
Supraharska Afrika	9
Azija i Pacifik	10
Sjeverna i Južna Amerika i Karibi	10
Europsko susjedstvo	11
Zapadni Balkan i Turska	12
Prekomorske zemlje i područja	12

GLOBALNE OBVEZE

Uvod

Dok se svijet oporavljao od pandemije bolesti COVID-19, međunarodna zajednica morala se 2022. suočiti s novom krizom koju je izazvala vojna agresija Rusije na Ukrajinu i njezinim posljedicama. Ruska agresija rezultirala je velikom humanitarnom krizom, povećanjem globalnih cijena hrane, što je dodatno pogoršalo globalnu nesigurnost opskrbe hranom, i dugotrajnom energetsom krizom.

Oslanjajući se na svoje instrumente za vanjsko djelovanje i međunarodna partnerstva EU je na posljedice rata odgovorio povećanjem svoje političke, humanitarne i financijske potpore Ukrajini i susjednim zemljama, uz istodobno jačanje potpore drugim partnerima, posebno najslabije razvijenim i najranjivijim zemljama.

U ovom se izvješću opisuju ključni elementi financijske potpore EU-a u 2022. za međunarodna partnerstva, humanitarnu pomoć, vanjsku politiku i proširenje. U okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. jedinstveni instrument, Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa (NDICI – Globalna Europa), objedinjuje većinu bivših instrumenata za vanjsko financiranje te ga dopunjuje s nekoliko namjenskih instrumenata kao što su humanitarna pomoć i Instrument pretpristupne pomoći (IPA III) ¹.

U 2022. započela je provedba **EU-ove strategije Global Gateway**² za poticanje održive povezivosti ulaganjima u infrastrukturu širom svijeta u pet prioritetnih područja na temelju pristupa Tima Europa³. U okviru te strategije Europska unija i Afrička unija usvojile su paket ulaganja Afrika–Europa⁴

U okviru strategije Global Gateway EU je nastavio provoditi **gospodarske i investicijske planove** u regijama susjedstva i proširenja, usmjerene na mala i srednja poduzeća te zelenu i digitalnu tranziciju u regiji Istočnog partnerstva te na zelenu tranziciju, otpornost na klimatske promjene, povezivost i potporu privatnom sektoru u južnom susjedstvu.

EU je nastavio pružati **humanitarnu pomoć** kako bi ublažio patnju milijuna najugroženijih osoba širom svijeta. EU je 2022. uspostavio **europski kapacitet za humanitarni odgovor** kako bi se povećali kapaciteti za hitan humanitarni odgovor na iznenadne prirodne katastrofe i katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem.

Sredstvima EU-ove pomoći za proširenje podupirali su se ruralni razvoj i ulaganja u ključna područja kao što su promet, energetska sigurnost te digitalna i zelena tranzicija. Europsko vijeće u lipnju je potvrdilo da je budućnost **Ukrajine, Moldove i Gruzije u EU-u** te je **Ukrajini i Moldovi** dodijelilo status zemalja kandidatkinja.

EU je nastavio pružati potporu **demokratizaciji i zaštiti ljudskih prava** slanjem šest misija za promatranje izbora (Kolumbija, Kenija, Libanon, Lesoto, Sveti Toma i Prinsipe i Timor-Leste) te provođenjem daljnjih misija u osam zemalja.

¹ Za pojedinosti vidjeti Radni dokument službi Komisije, dio I., Uvod, priložen ovom godišnjem izvješću.

² https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_hr

³ Objedinjavanje resursa EU-a i resursa država članica EU-a i europskih institucija za financiranje razvoja.

⁴ Vidjeti str. 4.

EU je ponovno potvrdio svoju predanost očuvanju **globalne sigurnosti**, a Europski instrument mirovne pomoći osiguravao je potporu za mir u partnerskim zemljama i regijama kao što su Mozambik, Nigerija, Somalija, Moldova i zapadni Balkan.

Usto, nastavio je podupirati zemlje u prevladavanju posljedica pandemije bolesti COVID-19 i pokrenuo novu **globalnu strategiju za zdravlje**⁵ kako bi se poboljšala globalna zdravstvena sigurnost i osiguralo bolje zdravlje za sve. Odgovorio je i na druge lokalizirane epidemije, kao što su nove epidemije ebola i kolere te krizna situacija u vezi s majmunskim boginjama.

EU i Organizacija afričkih, karipskih i pacifičkih država (OACPS) 2022. približili su se potpisivanju **sporazuma koji će naslijediti Sporazum iz Cotonoua**⁶. U međuvremenu je Sporazum o partnerstvu iz Cotonoua produljen do sredine 2023.

Odgovor EU-a na vojnu agresiju Rusije na Ukrajinu

Odgovor EU-a na vojnu agresiju Rusije na Ukrajinu bio je složan, odlučan i brz. Svih 27 država članica i njihovi partneri širom svijeta **osudili su ničim izazvan i neopravdan agresivni rat** te su brzo djelovali kako bi izolirali Rusiju u političkom i gospodarskom smislu. EU je također osudio prijavljena kršenja međunarodnog humanitarnog prava

te je pokazao nepokolebljivu potporu Ukrajini povećanjem političke, humanitarne i financijske potpore toj zemlji. Tijekom 2022. EU je u bliskoj suradnji sa skupinom G-7 i drugim partnerima donio devet paketa dosad nezabilježenih sankcija protiv osoba i subjekata odgovornih za invaziju koje su bile usmjerene na ključne ruske financijske, energetske i prometne sektore te poduzeća u državnom vlasništvu, što je dovelo do zamrzavanja imovine u EU-u u vrijednosti od oko 24,1 milijarde EUR.

Prvi je put aktivirana **Direktiva o privremenoj zaštiti** kako bi se hitno osigurala zaštita za gotovo 4 milijuna ljudi koji su prisiljeni pobjeći iz Ukrajine (uz više od 6,6 milijuna raseljenih osoba unutar same Ukrajine). Trgovina ljudima znatno je spriječena provedbom zajedničkog plana EU-a za suzbijanje trgovine ljudima radi zaštite osoba koje dolaze u EU.

Primjenom pristupa Tima Europa EU, države članice i financijske institucije **mobilizirale su 18,9 milijardi EUR**⁷ **financijske pomoći**, proračunske potpore i humanitarne pomoći. U okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći mobilizirana je i 3,1 milijarda EUR za vojnu potporu te je uspostavljena misija EU-a za vojnu pomoć ukrajinskim oružanim snagama s proračunom većim od 100 milijuna EUR. Nakon što je Ukrajina u veljači aktivirala Mehanizam EU-a za civilnu zaštitu, 2022. je isporučeno više od 80 000 tona nenovčane pomoći u vrijednosti od oko 502 milijuna EUR.

Bespovratnim sredstvima u iznosu od 330 milijuna EUR omogućen je **odgovor na hitne situacije** u područjima kao što su stanovanje i popravci kritične infrastrukture, uključujući u okviru koridora solidarnosti između EU-a i Ukrajine, otporna digitalna transformacija i kibernetička sigurnost te suzbijanje dezinformacija. Drugi programi EU-a, u vrijednosti od gotovo 200 milijuna EUR, prenamijenjeni su kako bi se odgovorilo na posljedice rata.

⁵ https://health.ec.europa.eu/internationalcooperation/global-health_hr

⁶ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/european-development-policy/acp-eu-partnership_en

⁷ Isključujući udio potpore EBRD-a koja nije izravno pokrivena jamstvima EU-a.

Ukupne isplate pomoći EU-a dosegle su iznos od 10,1 milijarde EUR⁸, od čega 7,2 milijarde EUR u obliku makrofinancijske pomoći, a 686 milijuna EUR u obliku proračunske potpore.

Nuklearna sigurnost bila je velik problem zbog neodgovornog ponašanja Rusije u ukrajinskim nuklearnim postrojenjima i oko njih. Komisija je mobilizirala Europski instrument za međunarodnu suradnju u području nuklearne sigurnosti kako bi se hitno riješio problem izazvanih oštećenja, posebno u zoni isključenosti u Černobilu. Potpora EU-a uključivala je 5 milijuna EUR za bilateralnu pomoć za ponovnu uspostavu kapaciteta za praćenje te doprinos od 5 milijuna EUR uplaćen na račun za međunarodnu suradnju u Černobilu za obnovu infrastrukture povezane s nuklearnom sigurnošću. Dodatnih 3,4 milijuna EUR iznosila je potpora Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju, uključujući za potrebe njezine prisutnosti na kritičnim nuklearnim lokacijama u Ukrajini.

Ruska blokada ukrajinskog izvoza i uništavanje usjeva pojačalo je globalnu prehrambenu krizu. Broj ljudi izloženih akutnoj **nesigurnosti opskrbe hranom** 2022. je dosegnuo rekordnu razinu od oko 258 milijuna⁹.

Primjenom sveobuhvatnog pristupa Tim Europa EU je pojačao svoju potporu **sigurnosti opskrbe hranom** i pružio pomoć najpogođenijim zemljama Afrike, Bliskog istoka, Kariba i Pacifika, među ostalim olakšavanjem ukrajinskog izvoza putem koridora solidarnosti između EU-a i Ukrajine. Očekuje se da će se okviru tog jedinstvenog odgovora na globalnu nesigurnost opskrbe hranom mobilizirati oko 18 milijardi EUR u razdoblju 2021. – 2024., od čega će 8,3 milijarde EUR osigurati institucije EU-a, a oko 9,6 milijardi EUR države članice. Institucije EU-a isplatile su 2022. oko 2,6 milijardi EUR za borbu protiv globalne nesigurnosti opskrbe hranom, uključujući oko milijardu EUR humanitarne pomoći u hrani¹⁰.

EU je pojačao i napore za rješavanje problema globalne nestašice gnojiva, što je istaknuto u Komunikaciji o gnojivima objavljenoj u studenome¹¹.

Važna uloga EU-a u svijetu

U godini rastuće nesigurnosti EU se i dalje zalagao za multilateralizam te je učinkovito odgovarao na globalne izazove ambicioznom politikom susjedstva, promicanjem solidarnosti i razvojem sveobuhvatnih partnerstava za uspostavu i promicanje mira, stabilnosti, demokracije i ljudskih prava.

Države članice EU-a ujedno su ponovno pokazale spremnost da preuzmu veću odgovornost za europsku sigurnost i obranu, u bliskoj suradnji s međunarodnim partnerima, radi zaštite zajedničkih interesa i vrijednosti.

⁸ Ne uzimajući u obzir prenamjenu za djelovanja povezana sa sukobima.

⁹ <https://www.fsinplatform.org/global-report-food-crises-2023>

¹⁰ Taj iznos uključuje humanitarnu pomoć za nabavu hrane i potporu za život te 50 % višenamjenskih humanitarnih gotovinskih programa (postotak višenamjenskih novčanih transfera za koje se procjenjuje da će se potrošiti na prehrambene proizvode, na temelju studije koju je 2023. provela Glavna uprava Komisije za europsku civilnu zaštitu i europske operacije humanitarne pomoći (GU ECHO)).

¹¹ [COM\(2022\) 590 final/2 od 9. studenog 2022.](#)

EU i 27 država članica u okviru pristupa Tim Europa zajedno su i dalje najveći pružatelj službene razvojne pomoći (ODA) s 92,8 milijardi EUR u 2022.¹², što čini 43 % globalne ODA-e¹³ (i predstavlja 0,59 % bruto nacionalnog dohotka).

EU i države članice pojačali su pomoć partnerskim zemljama, osiguravajući da potpora Ukrajini ne bude na štetu drugih zemalja svijeta.

Prvi **dijalog na visokoj razini između EU-a i Ujedinjenih naroda (UN)** pod vodstvom predsjednice von der Leyen i glavnog tajnika UN-a Guterresa održan je u srpnju. Na njemu smo potvrdili zajedničke ciljeve i važnost suradnje u rješavanju globalnih problema.

EU je mobilizirao 2,6 milijardi EUR humanitarne pomoći kako bi odgovorio na najhitnije potrebe pogođenog stanovništva u cijelom svijetu. EU, države članice, EIB i EBRD, u okviru pristupa Tim Europa, i dalje su ključni svjetski donator humanitarne pomoći, među ostalim za „zaboravljene hitne situacije” kao što je glad u Sahelu.

EU i države članice i dalje su predvodnice međunarodne **solidarnosti u borbi protiv bolesti COVID-19**: s partnerskim zemljama podijelile su čak 502,2 milijuna doza cjepiva. Od toga je 422 milijuna doza podijeljeno putem COVAX-a, a 80,2 milijuna doza bilateralno.

Brzo je napredovala provedba inicijative Global Gateway u **proizvodnji i pristupu cjepivima, lijekovima i zdravstvenim tehnologijama u Africi** te je najavljena inicijativa za potporu sličnim naporima u Latinskoj Americi i na Karibima.

EU i države članice nastavili su predvoditi i globalne napore u borbi protiv klimatskih promjena i okolišnih izazova, a EU je i dalje svjetski predvodnik u javnom međunarodnom financiranju borbe protiv klimatskih promjena s 5,340 milijardi EUR u razdoblju 2021. – 2022.

Global Gateway

Komisija je 2022. u bliskoj suradnji s drugim akterima u okviru pristupa Tim Europa nastavila provoditi **strategiju Global Gateway**¹⁴ pokretanjem velikih paketa ulaganja u okviru strategije Global Gateway i inicijativa Tima Europa.

Prvi sastanak **Odbora za Global Gateway** održan je 11. prosinca pod predsjedanjem predsjednice von der Leyen i na njemu su se okupili ministri vanjskih poslova država članica.

Kao važan korak prema mobilizaciji planiranih ulaganja u iznosu od 300 milijardi EUR do 2027. Komisija je s Europskom investicijskom bankom potpisala sporazum o jamstvu u vrijednosti od 26.725 milijardi EUR za javna ulaganja u okviru **Europskog fonda za održivi razvoj plus (EFOR+)**. Osim toga, Komisija je dodijelila 8,45 milijardi EUR¹⁵ financijskih jamstava za ulaganja privatnog sektora dodijeljenih u okviru fonda EFOR+ za potporu 56 predloženih programa ulaganja na zapadnom Balkanu i u Turskoj, u

¹² Na temelju preliminaranih podataka OECD-a iz 2022. objavljenih u proljeće 2023.

¹³ Ovdje definirana „Svjetska službena razvojna pomoć” obuhvaća službenu razvojnu pomoć o kojoj zajedno izvješćuju EU i sve ostale zemlje donatorice.

¹⁴ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_hr

¹⁵ Glavna uprava za međunarodna partnerstva (GU INTPA) dodijelila je 6,05 milijardi EUR, a Glavna uprava za europsku susjedsku politiku i pregovore o proširenju (GU NEAR) 2,4 milijarde EUR.

regijama susjedstva te u supsaharskoj Africi, Latinskoj Americi, Aziji i Pacifiku. Ta jamstva privatnog sektora mogla bi generirati ulaganja u vrijednosti većoj od 67 milijardi EUR.

Ključna ulaganja u prvoj godini provedbe uključuju jačanje digitalne povezivosti između EU-a i njegovih partnera, povećanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i energetske sigurnosti opskrbe, pristup financiranju za mala i srednja poduzeća te proširenje pristupa cjepivima, lijekovima i zdravstvenim tehnologijama, kao i proizvodnih kapaciteta.

Kao prvi rezultat strategije Global Gateway, na šestom sastanku na vrhu EU-a i Afričke unije održanom 17. i 18. veljače najavljen je **paket ulaganja Afrika – Europa** kojim će se mobilizirati ulaganja u vrijednosti od najmanje 150 milijardi EUR do 2027., uključujući 28 milijardi EUR bespovratnih sredstava.

U regijama susjedstva i proširenja tri regionalna gospodarska i investicijska plana pomažu u provedbi strategije Global Gateway s 84 vodeća projekta kojima se mobilizira do 77 milijardi EUR ulaganja do 2027. Među velikim infrastrukturnim projektima koji se provode na zapadnom Balkanu te u istočnom i južnom susjedstvu su željeznički koridor VIII. između Sjeverne Makedonije i Bugarske, podmorski elektroenergetski kabel u Crnom moru između Gruzije i Rumunjske te podmorski kabel od optičkih vlakana Medusa koji povezuje sjevernu Afriku sa Španjolskom, Francuskom, Italijom, Ciprom i Portugalom.

Poticanje održivog razvoja

Prioriteti EU-a za razvojna djelovanja – ljudski razvoj; zeleni plan; održivi rast i radna mjesta; digitalizacija; nejednakosti, migracije te upravljanje, mir i sigurnost – potpora međunarodnim partnerima u postizanju UN-ovih **ciljeva održivog razvoja**.

EU i države članice učvrstili su svoju predanost njihovom ostvarenju, među ostalim provedbom strategije **Global Gateway**, čiji prioriteti ulaganja doprinose svim ciljevima održivog razvoja.

Komisija je 2022. ciljeve održivog razvoja aktivno uključila u **okvir EU-a za bolju regulativu**¹⁶.

GLOBALNI PRIORITETI

Ljudski razvoj

Nezapamćeni izazovi, uključujući sukobe, klimatske promjene, pandemije bolesti i tihu globalnu krizu u obrazovanju, posljednjih su godina poništili napredak u ljudskom razvoju i povećali nejednakosti. EU je 2022. udvostručio napore u različitim područjima djelovanja.

Pandemija bolesti COVID-19 istaknula je potrebu za boljom prevencijom, pripravnošću i odgovorom na buduće zdravstvene krize. U novoj **globalnoj zdravstvenoj strategiji EU-a**¹⁷, koja je pokrenuta 30. studenoga u okviru strategije Global Gateway, istaknuti su važnost funkcionalnih i uključivih zdravstvenih sustava i potreba za rješavanjem pitanja pripravnosti u području zdravstvene sigurnosti, uz istodobno poboljšanje pravednog pristupa cjepivima, lijekovima i medicinskim tehnologijama te

¹⁶ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation_hr

¹⁷ https://health.ec.europa.eu/internationalcooperation/global-health_hr

povećanje kapaciteta za njihovu proizvodnju. EU se 2022. obvezao Globalnom fondu dodijeliti 715 milijuna EUR¹⁸.

Komisija je nastavila **intervencije u području socijalne zaštite** u 10 zemalja i u okviru dvaju globalnih instrumenata usredotočila se na razvoj sustava, digitalizaciju i registraciju te posebne programe socijalne zaštite za žene i neformalne radnike.

U skladu sa svojim Akcijskim planom za rodnu ravnopravnost III EU je nastavio promicati rodno osjetljivo humanitarno djelovanje i **rodnu ravnopravnost**. U relevantnim multilateralnim i regionalnim forumima te u bilateralnim dijalozima isticao je pitanja koja se odnose na žene, mir i sigurnost. Nastavilo se jačanje rodno osviještene politike, među ostalim putem misija i operacija zajedničke sigurnosne i obrambene politike.

EU je nastavio štititi djecu i njihova prava u cijelom svijetu, uključujući djecu u oružanim sukobima. Na taj je način ispunio svoje obveze u okviru strategije EU-a o pravima djeteta za razdoblje 2021. – 2024.¹⁹

Budući da čine više od 1,8 milijardi stanovnika zemlje, mladi su ključni pokretači promjena i pomažu u oblikovanju otpornijih, uključivijih i prosperitetnijih društava na globalnoj razini. Komisija je u listopadu donijela prvi **akcijski plan za mlade u okviru vanjskih odnosa EU-a**²⁰ kako bi se mladi uključili, osnažili i povezali na globalnoj razini.

Regionalnom **inicijativom Tima Europa „Do radnih mjesta putem trgovine i ulaganja”**, koja je u južnom susjedstvu pokrenuta u svibnju, podupire se cjeloviti pristup otvaranju radnih mjesta objedinjavanjem inicijativa kojima se trgovina, ulaganja i poduzetništvo povezuju sa stvaranjem radnih mjesta i razvojem ljudskog kapitala.

Obrazovanje je i dalje ključno područje vanjskih odnosa EU-a. EU je nastojao osigurati pravo na obrazovanje za svako dijete, uključujući djecu i mlade pogođene sukobima, krizama i humanitarnim krizama. EU je dodijelio 10 % svojeg proračuna za humanitarnu pomoć obrazovanju u kriznim situacijama. EU je na sastanku na vrhu EU-a o transformaciji obrazovanja u rujnu prepoznat kao **globalni predvodnik u obrazovanju**.

Ulaganja EU-a bila su usmjerena na nastavnike, **pravednije i uključivije obrazovne sustave** te na vještine koje će partnerskim zemljama omogućiti da na najbolji način iskoriste digitalnu i zelenu tranziciju.

Zeleni plan

Na 27. zasjedanju Konferencije stranaka Okvirne konvencije UN-a o **klimatskim promjenama** (UNFCCC COP27) EU je predstavio važne inicijative za potporu partnerskim zemljama u ublažavanju klimatskih promjena i odgovoru na njih. Zajedno s Afričkom unijom, Danskom, Njemačkom, Francuskom i Nizozemskom pokrenuo je inicijativu Tima Europa za prilagodbu klimatskim promjenama i otpornost u Africi, koja objedinjuje postojeće i nove programe prilagodbe klimatskim promjenama u vrijednosti većoj od milijardu EUR.

¹⁸ Za razdoblje 2023. – 2025.

¹⁹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee_hr

²⁰ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/youth/youth-action-plan_hr

Kako bi se pridonijelo postupnom prestanku korištenja ugljena, EU i njegovi partneri iz skupine G7 potpisali su **partnerstva za pravednu energetska tranziciju** (JETP) s Indonezijom i Vijetnamom te je ostvaren napredak u provedbi JETP-a s Južnom Afrikom. EU je s Njemačkom pokrenuo i globalnu platformu za rudarske regije kako bi se razmjenom znanja i umrežavanjem poduprla pravedna gospodarska tranzicija.

Do kraja 2022. pružio je tehničku potporu 29 partnerskih zemalja za osmišljavanje, ažuriranje i provedbu nacionalno utvrđenih doprinosa i nacionalnih planova prilagodbe. U okviru dijaloga o klimi i energiji EU je sa SAD-om, Indijom, Kinom i drugim velikim onečišćivačima surađivao u pitanjima politika energetske tranzicije, najbolje prakse i zelenih tehnologija kako bi se ubrzao razvoj obnovljive energije i promicala energetska učinkovitost.

EU je aktivno sudjelovao i u multilateralnim forumima zalažući se za globalnu energetska tranziciju usklađenu s ciljevima Pariškog sporazuma. Zauzeo se za razvoj globalnog tržišta vodika. Bilateralni neobvezujući sporazumi koji su 2022. potpisani s Ukrajinom, Egiptom, Japanom, Namibijom i Kazahstanom trebali bi potaknuti veću potražnju za vodikom iz obnovljivih izvora ili pridonijeti **proizvodnji energije iz obnovljivih izvora i vodika**.

Na konferenciji COP15 o biološkoj raznolikosti u prosincu donesen je globalni okvir za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala. EU je ponovno potvrdio svoju spremnost da osigura 7 milijardi EUR za potporu **bioraznolikosti** u okviru svoje vanjske suradnje.

Komisija je donijela novi **program EU-a za međunarodno upravljanje oceanima**²¹ koji odražava prioritete utvrđene u okviru europskog zelenog plana.

EU je pojačao i suradnju s partnerskim zemljama kako bi podržao **održivu potrošnju i proizvodnju**, naročito prelazak na kružno gospodarstvo, provedbom programa „SWITCH To Green” (engl. „Prijelaz na zeleno”), uključujući regionalne programe u Aziji, Africi i Sredozemlju.

Komisija je pokrenula inicijativu **Afrike i Europe za zelenu energiju** kako bi se kapacitet za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora povećao za 300 gigavata i osigurao pristup cjenovno pristupačnoj, pouzdanoj i održivoj energiji.

Nakon što je na konferenciji COP26 uvedena globalna obveza smanjenja emisija metana, EU je podržao razvoj međunarodnog opservatorija za emisije metana, kojim se upravlja na temelju UN-ova programa zaštite okoliša, radi prikupljanja detaljnih podataka, izgradnje kapaciteta i mjera potpore za smanjenje emisija metana.

Digitalizacija, znanost, tehnologija i inovacije

U okviru strategije Global Gateway u 2022. ostvaren je velik napredak u digitalnim programima, među ostalim u supsaharskoj Africi s vodećom inicijativom za podatke, EurAfrica Gateway (međunarodni podzemski kabeli) i regionalnim okosnicama optičkih kabela u Africi (regionalne/prekogrančne zemaljske veze). Osim toga, izvršna potpredsjednica Vestager pokrenula je provedbu prvog paketa za digitalno gospodarstvo Global Gateway u Nigeriji u vrijednosti od 820 milijuna EUR.

²¹ [JOIN/2022/28 final od 24. lipnja 2022.](#)

Regionalni ogranak za Aziju i Pacifik platforme **Digitalizacija za razvoj (D4D)** pokrenut je na indo-pacifičkom forumu u veljači. Ogranak za Latinsku Ameriku i Karibe osnovan je 2022., a afrički ogranak nastavio je provoditi nekoliko vodećih inicijativa, kao što su projekt platforme D4D Afričke unije i EU-a te IDEA.

Ostvaren je napredak u pokretanju **Digitalnog saveza EU-a i Latinske Amerike i karipskih zemalja (Digitalni savez EU-a i LAC-a)**, uz potporu platforme D4D, osiguravanje financijskih sredstava za uspostavu dijaloga o digitalnoj politici između EU-a i LAC-a, proširenje programa BELLA za digitalnu infrastrukturu, stvaranje digitalnog akceleratora za poduzeća i provedbu regionalnog programa Copernicus.

Uspješno je pokrenuta druga faza **programa za promatranje i praćenje Zemlje i Afrike (GMES i Afrika)**, najvažnije inicijative za promatranje Zemlje i globalno praćenje suradnje u području okoliša i sigurnosti između Afrike i EU-a.

U paketu ulaganja u okviru strategije Global Gateway Afrika–Europa predviđaju se tri vodeće inicijative s posebnim naglaskom na znanost, tehnologiju i inovacije za potporu inovacijskom programu Afričke unije i EU-a, regionalnim centrima izvrsnosti za zelenu tranziciju te promatranju Zemlje i svemirskim tehnologijama.

Održivi rast i radna mjesta

EU je 2022. podržao održiv i uključiv rast te stvaranje dostojanstvenih radnih mjesta u partnerskim zemljama olakšavanjem mobilizacije javnog i privatnog financiranja. Objavljeno je *Izvešće o ulaganju u održivi razvoj*²² u vezi s provedbom **Akcijskog plana iz Addis Abebe**.

Operacije koje se provode putem stručnog instrumenta EU-a za zapošljavanje, rad i socijalnu zaštitu (**SOCIEUX+**) proširene su na zemlje zapadnog Balkana i za njih je namijenjeno 10 milijuna EUR.

Putem memoranduma o razumijevanju Komisija je nastavila istraživati mogućnosti **bilateralnih strateških partnerstava za lance vrijednosti sirovina**, posebno s partnerima u Africi (npr. Namibija), Latinskoj Americi, zapadnom Balkanu i srednjoj Aziji (npr. Kazahstan).

Komisija je u studenome zaključila pregovore s Republikom Angolom o sporazumu o olakšavanju održivih ulaganja kojim će se pomoći u privlačenju i širenju ulaganja uz istodobno uključivanje obveza u području okoliša i radničkih prava.

U *Izvešću o napretku o pomoći za trgovinu za 2022.*²³ potvrđeno je da je pomoć EU-a za trgovinu pridonijela povećanju trgovinskih kapaciteta i borbi protiv pandemije bolesti COVID-19 u partnerskim zemljama. EU i države članice i dalje su glavni pružatelji globalne pomoći za trgovinu.

Migracije i prisilno raseljavanje

Na većini migracijskih ruta prema EU-u 2022. došlo je do povećanja broja migranata, naročito na rutama središnjeg i istočnog Sredozemlja te zapadnog Balkana. Na globalnoj razini broj prisilno

²² Europska komisija, Glavna uprava za međunarodna partnerstva, *Ulaganje u održivi razvoj: Izvešće o napretku 2018. – 2020.*, Ured za publikacije Europske unije, 2022., <https://data.europa.eu/doi/10.2841/156351>

²³ Europska komisija, Glavna uprava za međunarodna partnerstva, *Pomoć EU-a za trgovinu: Izvešće o napretku za 2022.*, Ured za publikacije Europske unije, 2023., <https://data.europa.eu/doi/10.2841/005862>

raseljenih osoba prvi je put dosegao 100 milijuna, a novi su milijuni ljudi raseljeni zbog ruske agresije na Ukrajinu.

EU i države članice zajedno su u prosincu pokrenuli dvije regionalne vodeće inicijative Tima Europa za poboljšanje upravljanja migracijama, posebno duž migracijskih ruta središnjeg i zapadnog Sredozemlja i Atlantika. Komisija je u prosincu predstavila akcijski plan EU-a za rješavanje izazova na zapadnobalkanskoj ruti.

U 2022. donesen je dodatni paket od 310 milijuna EUR za potporu raseljenom stanovništvu u Siriji te izbjeglicama i ranjivim zajednicama domaćinima u Iraku, Jordanu i Libanonu²⁴. EU i države članice zajedno su i dalje najveći donator u odgovoru na tu krizu. Na **šestoj briselskoj konferenciji pod nazivom „Potpora budućnosti Sirije i regije”** preuzete su obveze u ukupnom iznosu od 6,4 milijarde EUR.

Upravljanje, mir, sigurnost i ljudska prava

Djelovanje EU-a pridonijelo je snažnijoj Europi u svijetu promicanjem integriranog pristupa sukobima i krizama, uključujući potporu izgradnji mira i otpornosti, **reformi sigurnosnog sektora i izgradnji kapaciteta za potporu razvoju i sigurnosti za razvoj (CBDSD)**.

U **Afganistanu** se EU usredotočio na sprečavanje kolapsa države, vodeći računa o mogućim društvenim i gospodarskim posljedicama u toj zemlji i izvan nje. Posebna pozornost posvećena je pravima žena i djevojčica te rodnoj ravnopravnosti. Osnovan je Forum afganistanskih žena na vodećim položajima.

EU je nastavio štiti i promicati ljudska prava i demokraciju koristeći se svojim multilateralnim, regionalnim i bilateralnim alatima te surađujući s civilnim društvom. EU je zajedno s Mrežom za ljudska prava i demokraciju (HRDN) suorganizirao **24. forum EU-a i nevladinih organizacija o ljudskim pravima**²⁵, koji je bio usmjeren na odgovornost i pravdu. Osim toga, EU je obnovio i znatno povećao svoju potporu mehanizmu ProtectDefenders.eu, iz kojeg je 2022. pružena potpora više od 6 500 boraca za ljudska prava koji su najizloženiji riziku.

Komisija je 2022. **Jemenu** dodijelila 170 milijuna EUR kao odgovor na jednu od najgorih humanitarnih kriza na svijetu. Milijuni Jemenaca raseljeni su, siromašni i pothranjeni.

GLOBALNI DOSEG

Supraharska Afrika

Na **šestom sastanku na vrhu EU-a i Afričke unije** prihvaćena je zajednička vizija obnovljenog partnerstva, dopunjena paketom ulaganja u okviru strategije Global Gateway. **Jedanaesti sastanak dviju komisija** između EU-a i Afričke unije održan je 28. studenoga i obuhvaćao je sva područja suradnje EU-a i Afričke unije.

U okviru **programa Mobilnost mladih u Africi** u 31 zemlji dodijeljeno je 36 projekata za izgradnju kapaciteta u okviru programa Erasmus+.

²⁴ Uključujući 240 milijuna EUR humanitarne pomoći.

²⁵ https://www.eeas.europa.eu/eeas/stop-impunity-%E2%80%93-road-accountability-and-justice_en

EU i Namibija potpisali su u studenome memorandum o razumijevanju kako bi uspostavili strateško partnerstvo za održive lance vrijednosti sirovina i čisti vodik.

Azija i Pacifik

U prosincu je EU bio domaćin prvog **sastanka na vrhu EU-a i ASEAN-a** (Udruženje država jugoistočne Azije) u Bruxellesu, čime je obilježeno 45 godina diplomatskih odnosa. Na njemu je pokrenut **novi dijalog o energiji između EU-a i ASEAN-a** kako bi se poduprla energetska tranzicija i regionalna integracija energetskih sustava te inicijative Global Gateway kojima je mobilizirano 10 milijardi EUR ulaganja. Na marginama sastanka na vrhu potpisani su sporazumi o partnerstvu i suradnji s **Malezijom** i **Tajlandom**. EU i ASEAN potpisali su u listopadu i Sveobuhvatni sporazum o zračnom prometu između EU-a i ASEAN-a, prvi međuregionalni sporazum o zračnom prometu.

Na 28. **sastanku na vrhu EU-a i Japana** partneri su se obvezali surađivati na očuvanju međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima te su postigli dogovor o prvom digitalnom partnerstvu EU-a.

U rujnu je održan prvi Forum EU-a i Indije o zelenom vodiku kako bi se poduprlo sudjelovanje javnog i privatnog sektora u razvoju vodika radi dekarbonizacije indijskog gospodarstva.

EU i države članice brzo su pružile pomoć **Pakistanu** gdje su milijuni ljudi bili pogođeni poplavama u lipnju.

U **Bangladešu** je zahvaljujući proračunskoj potpori EU-a 750 000 djece koja ne pohađaju školu 2022. dobilo pristup obrazovanju putem 25 309 obrazovnih centara.

Na **Konferenciji o povezivosti EU-a i srednje Azije** u Samarkandu napredovale su regionalne inicijative za povezivost te se raspravljalo o potrebi za utvrđivanjem održivih, pouzdanih i učinkovitih prometnih, digitalnih i energetskih veza između Europe i srednje Azije. Na konferenciji je najavljeno i pokretanje inicijative Global Gateway za digitalnu povezivost²⁶.

Partnerstvo EU-a i **Vijeća za suradnju u Zaljevu** dobilo je novi zamah 2022. sastankom Zajedničkog vijeća u veljači, na kojem je podržan ambiciozan petogodišnji program zajedničkog djelovanja. EU je u svibnju donio Zajedničku komunikaciju o *strateškom partnerstvu sa Zaljevom*²⁷.

Na konferencijama u Turkmenistanu, jugoistočnoj Aziji i Kini razvijala se i suradnja s regijom u pogledu smanjenja emisija metana.

Sjeverna i Južna Amerika i Karibi

Ministri vanjskih poslova država **Zajednice latinoameričkih i karipskih država (CELAC)** i predstavnici EU-a sastali su se 27. listopada prvi put od 2018. u Buenos Airesu.

U prosincu su EU i Čile sklopili **napredni okvirni sporazum između EU-a i Čilea** kojim su ažurirali postojeći bilateralni Sporazum o pridruživanju.

²⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_6963

²⁷ [JOIN\(2022\) 13 final od 18. svibnja 2022.](#)

Predsjednica von der Leyen i španjolski premijer Pedro Sánchez pokrenuli su 22. lipnja **ново partnerstvo EU-a i Latinske Amerike i Kariba** usmjereno na lokalnu proizvodnju cjepiva i lijekova, druge zdravstvene tehnologije i jačanje otpornosti zdravstvenih sustava.

Nastavljena je socioekonomska i politička kriza u **Venezueli**: procjenjuje se da više od 14 milijuna Venezuelaca treba pomoć, a više od 7 milijuna njih napustilo je svoju zemlju. Doprinosom EU-a višesektorskim operacijama pomoći u Venezueli i široj regiji pružena je potpora za oko 3,1 milijun ranjivih osoba.

Europsko susjedstvo

Ruski agresivni rat protiv Ukrajine i jačanje odnosa s istočnim partnerskim zemljama EU-a (Armenijom, Azerbajdžanom, Gruzijom, Moldovom i Ukrajinom) bili su glavna događanja u istočnom susjedstvu 2022. EU je također nastavio pružati povećanu potporu bjeloruskom narodu.

U prosincu su ministri vanjskih poslova EU-a i zemalja Istočnog partnerstva ponovno potvrdili važnost **programa Istočnog partnerstva**, istodobno priznajući potrebu za prilagodbom provedbe s obzirom na aktualne događaje.

EU je olakšao mirovne pregovore između **Armenije i Azerbajdžana** te je poslao misiju zajedničke sigurnosne i obrambene politike u Armeniju, prvu u jednu zemlju Organizacije ugovora o zajedničkoj sigurnosti. EU je također nastavio pružati humanitarnu pomoć objema stranama.

Memorandum o razumijevanju o energiji potpisan s **Azerbajdžanom** u srpnju ojačat će energetska sigurnost EU-a i poduprijeti zelenu tranziciju Azerbajdžana.

Pružanjem snažne podrške **bjeloruskom** civilnom društvu i neovisnim medijima EU je pomogao očuvati građanski angažman i slobodne glasove unatoč brutalnoj represiji koju provodi Lukašenkov režim.

EU je uvelike pomogao očuvanju otpornosti Moldove i pojačao suradnju u području sigurnosti i obrane (uključujući suradnju u području hibridnih prijetnji, kibernetičke sigurnosti i borbe protiv dezinformacija te mjere pomoći moldavskim oružanim snagama u okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći). U ožujku je pokrenut politički i sigurnosni dijalog na visokoj razini. EU je nastavio osiguravati mjere za izgradnju povjerenja kako bi potaknuo napore za rješavanje sukoba.

U **Gruziji** je EU pomogao smanjiti izloženost te zemlje hibridnim i kibernetičkim prijetnjama te je podupirao modernizaciju njezinih obrambenih snaga putem Europskog instrumenta mirovne pomoći. Nastavio je aktivno sudjelovati u naporima za rješavanje sukoba, primjerice radom posebnog predstavnika EU-a za južni Kavkaz i krizu u Gruziji te u okviru rada promatračke misije EU-a.

Na četvrtom ministarskom sastanku EU-a i južnog susjedstva održanom u Barceloni 24. studenoga EU i njegovi partneri potvrdili su svoju predanost jačanju mediteranskih partnerskih veza. Obvezali su se i na rješavanje gorućih gospodarskih, društvenih, okolišnih i sigurnosnih pitanja, što se prije svega odnosi na posljedice ruske agresije na Ukrajinu, posebno u pogledu energetske sigurnosti i sigurnosti opskrbe hranom.

U listopadu je potpisan sporazum o **zelenom partnerstvu EU-a i Maroka**. Program *Énergie Verte* vrijedan 50 milijuna EUR usmjeren je na poticanje energetske tranzicije Maroka, dok se programom *Terre Verte* u vrijednosti od 115 milijuna EUR podupire održivi razvoj šumarstva i poljoprivrede.

U studenome su EU i Egipat pojačali suradnju u prelasku na čistu energiju potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju o strateškom partnerstvu za vodik iz obnovljivih izvora. Trilateralni sporazum s Egiptom i Izraelom pruža okvir za isporuku izraelskog plina u EU putem egipatskog kapaciteta za ukapljivanje.

Zapadni Balkan i Turska

EU je 2022. ostao predan promicanju europske perspektive regije te je u srpnju otvorio pregovarački proces sa **Sjevernom Makedonijom i Albanijom**. Također je **Bosni i Hercegovini** u prosincu dodijelio status zemlje kandidatkinje i postigao dogovor o liberalizaciji viznog režima za Kosovo²⁸. **Prvi sastanak na vrhu EU-a i zemalja zapadnog Balkana** održan je 6. prosinca u Tirani.

Ključni okvir politike za fondove IPA III i dalje su gospodarski i investicijski planovi i zeleni program za zapadni Balkan koji se provode u **Okviru za ulaganja za zapadni Balkan**. U 2022. odobreno je 40 vodećih programa za koje se očekuje da će potaknuti ulaganja u iznosu od 5,7 milijardi EUR.

Veliko postignuće u studenome bilo je brzo donošenje **paketa energetske potpore za zapadni Balkan** u rekordnom iznosu od 1 milijarde EUR kao odgovor na energetske krizu.

Turska je zemlja koja je primila najveći broj izbjeglica u svijetu. U okviru dvaju vodećih humanitarnih programa EU je pružio novčanu pomoć za gotovo 1,5 milijuna ljudi i potporu za više od 800 000 djece i njihovih obitelji u pristupu obrazovanju.

Prekomorske zemlje i područja

Prekomorske zemlje i područja održavaju posebne ustavne veze s trima državama članicama: Danskom, Francuskom i Nizozemskom.

Domaćin **19. godišnjeg foruma EU-a i prekomorskih zemalja i područja** održana je 22. studenoga u Novoj Kaledoniji. Prekomorske zemlje i područja imaju sve veću stratešku ulogu, važni su veleposlanici EU-a u svojim regijama i posjeduju znatna bogastva, kao što su veliki isključivi gospodarski pojasevi.

Na Karibima **program „RESEMBID“** pomaže svim prekomorskim zemljama i područjima u toj regiji u pogledu izgradnje otpornosti, održive energije i morske bioraznolikosti. Rad u području bioraznolikosti pridonio je očuvanju staništa u šest prekomorskih zemalja i područja te je donio koristi za oko 400 000 građana i rezidenata.

²⁸ Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s RVSUN-om 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.